

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Pracy i Polityki Społecznej

mgr Mariusz Miąsko

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ:
„ZASADNOŚĆ WYPŁATY
RYCZAŁTU NOCLEGOWEGO
MOBILNYM PRACOWNIKOM TRANSPORTU DROGOWEGO
- ANALIZA JURYDYCZNA –„

Kraków 2016

Celem pracy jest przedstawienie analizy zasadności wypłaty ryczałtu za nocleg, zrealizowany przez kierowców w specjalistycznej kabinie ciężarowych środków transportowych, podczas realizacji podróży służbowej w rozumieniu art. 77 zn. 5 KP oraz art. 14 i art. 21a Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców, w kontekście § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku oraz § 16 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 roku.

Rozprawa w szczególności określa okoliczności, w których wypłata przedmiotowych ryczałtów noclegowych jest bezzasadna, a także wskazuje uwarunkowania faktyczne i prawne, w których ich wypłata mogłaby okazać się uzasadniona. Przeprowadzona analiza głównych badawczych zagadnień problemowych pozwoliła wyartykułować wniosek, iż co do zasady, wypłata ryczałtów noclegowych jest bezzasadna. W pracy zaprezentowano takowy wniosek w sposób warunkowy. Tak więc przedstawiono pogląd, iż pracodawca nie posiada obowiązku wypłaty ryczałtu noclegowego jeśli: kierowcy realizowali odpoczynek w specjalistycznej kabinie noclegowej zapewnionej przez pracodawcę, o ile była ona wyposażona w miejsce do spania, a także o ile kierowca nie poniósł z tytułu noclegu żadnego kosztu noclegu oraz o ile kierowca samodzielnie i świadomie dokonał wyboru realizacji noclegu w kabinie.

Powyższe wnioski osiągnięto poprzez analizę głównych oraz kilku subsydiarnych problemów badawczych o charakterze abstrakcyjnym.

Pierwsze zagadnienie prawne odnosi się do oceny metodyki paradygmatu wykładni prawa, (w tym również w kontekście analizy zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku), uregulowań krajowego, unijnego i międzynarodowego prawa pracy kierowców, regulującego zasady realizacji odpoczynków i wypłaty ryczałtów noclegowych za sen zrealizowany w kabinie noclegowej.

Drugie zagadnienie problemowe sprowadza się do analizy kwestii godności realizacji odpoczynku (w tym także snu), w specjalistycznej kabinie noclegowej podczas realizacji podróży służbowej na płaszczyźnie uregulowań Praw Człowieka, Konstytucji RP oraz głównych nurtów filozoficznych. Pierwsze główne zagadnienie problemowe niniejszej pracy, sprowadza się do zbioru poszczególnych rozważań, dotyczących interpretacji: art. 77⁵ § 3-5 k.p., art. 14 u.c.z.p.k., art. 8 ust. 8 rozp. 561/2006 WE, art. 8 umowy AETR, art.14 u.c.z.p.k., § 9 ust. 4 rozp. MPiPS z 2002 roku i § 16 ust.4 rozp. MPiPS z 2013 roku na gruncie abstrakcyjnych zasad wykładni prawa w kontekście analizy dorobku naukowego w obszarze

prawoznawstwa, orzecznictwa TK oraz SN odnoszącego się do paradygmatu wykładni prawa, w zakresie oceny zasadności wypłaty ryczałtów noclegowych za sen realizowany w specjalistycznej kabinie noclegowej. Rozważania te sprowadzają się, co do zasady do analizy metodyki stosowania paradygmatu wykładni prawa, w zakresie: a) abstrakcyjności ryczałtu noclegowego oraz b) minimalnego standardu noclegu.

Dodatkowo główne zadania problemowe rozdzielono w pracy na subsydiarne zagadnienia problemowe, odnoszące się w szczególności do szeregu pomniejszych analiz. W pierwszym rzędzie ustalono zakres (pojemność) definicji legalnej podróży służbowej kierowców jako instytucji *lex specialis* względem uregulowania art. 77 zn. 5 KP. Po drugie analizie poddano zasadność wypłaty ryczałtów noclegowych w kontekście stanu faktycznego, w którym kierowcy nie ponieśli jakiegokolwiek kosztu noclegu w przedmiotowym zakresie, gdy nocleg spędzili w specjalistycznej kabinie noclegowej środka transportowego, zapewnionej przez pracodawcę. Rozważaniu poddano, czy wypłata ryczałtów noclegowych służyć ma jedynie pokryciu kosztów (pasywów), czy też jest ich funkcją przysporzenie kierowcy aktywów. Wykazano, iż funkcją wypłaty ryczałtów jest, co do zasady jedynie pokrycie pasywów związanych z ewentualnymi kosztami noclegu. Kolejnym subsydiarnym zagadnieniem problemowym poruszonym w pracy jest analiza skutków nieprzestrzegania zasad paradygmatu wykładni materialnego prawa pracy na płaszczyźnie konstytucyjnej. Jeszcze innym subsydiarnym zagadnieniem problemowym poruszonym w pracy, jest analiza roli wewnątrzzakładowych uregulowań prawa pracy oraz wewnętrznych dorozumianych ustaleń pomiędzy stronami stosunku pracy, w kontekście określenia zasad wypłaty ryczałtów za nocleg. Ostatnim subsydiarnym zagadnieniem problemowym poruszonym w pracy, jest analiza roli zasady „skutku bezpośredniego” i „skutku pośredniego” w orzecznictwie sądów oraz w wytycznych GIP, w kontekście zasadności wypłaty ryczałtów za nocleg, na gruncie uregulowania art. 8 ust. 8 rozporządzenia 561/2006 WE.

Punkt odniesienia, w dyskursie nad zasadnością wypłaty ryczałtów noclegowych za sen zrealizowany w kabinie noclegowej środka transportowego, stanowi w przedmiotowej pracy (w znacznej mierze) orzecznictwo sądów powszechnych, a także orzecznictwo Sądu Najwyższego, który własnymi rozstrzygnięciami wyznacza kierunki i trendy rozwoju doktryny prawa. Dokonano szczegółowej prezentacji orzecznictwa Sądu Najwyższego, ponieważ stanowią one egzemplifikację poglądów wyrażanych przez część środowiska naukowego, uczestniczącego w dyskusji na temat zasadności wypłaty ryczałtów noclegowych.

Dokonano ponadto prezentacji zagadnień o charakterze ekonomicznym, związanych ze skutkami wypłaty ryczałtów noclegowych, co podyktowane zostało potrzebą nakreślenia szerszego kontekstu badanego zagadnienia i jego złożoności. Racjonalne wydało się, bowiem nakreślenie skutków społecznych, ekonomicznych i gospodarczych, będących pochodną abstrakcyjnych badań naukowych.

Szczególą rolę w rozprawie zajmuje analiza jednego z głównych problemów badawczych, wynikającego pośrednio z orzecznictwa Sądu Najwyższego, prowadzącego się do zasadności wypłaty kierowcom ryczałtu noclegowego, w kontekście ochrony wartości „godności odpoczynku” pracowników mobilnych. W rozprawie wykazano, iż Sąd Najwyższy zasądzając wypłatę ryczałtów noclegowych, (wbrew treści normy i pomimo że kierowca nie poniósł jakiegokolwiek kosztu noclegu), niesłusznie oparł wyrok na stanowisku, iż: *„trudno sobie wyobrazić, aby w XXI wieku pracodawca mógł korzystne skutki prawne wywodzić z faktu zapewnienia pracownikowi «centrum życiowego» w kabinie samochodu”*. Wykazano w szczególności, że SN w gruncie rzeczy odwołał się do wartości godności pracownika, stawiając ją ponad godność pracodawcy i braterstwo. Analiza poglądu wyrażonego w przedmiotowym orzeczeniu, pozwoliła na wyciągnięcie szerszego – ogólnego i abstrakcyjnego wniosku o niedopuszczalności odwoływania się do waloru godności pracownika, gdy równolegle miałyby to skutkować naruszeniem godności pracodawcy.

Wskazano ostatecznie w pracy, iż oba powyżej wyartykułowane główne problemy badawcze przenikają się, czego wyrazem jest obszerna analiza „wolności wyboru” pracownika na gruncie uregulowań prawa pracy. Wykazano w pracy, iż w ujęciu abstrakcyjnym, przedmiotowe zagadnienia prowadzą się do odpowiedzi na pytanie o zakres wywoływania skutków prawnych wobec stron stosunku pracy w kontekście oświadczeń woli. Ostatecznie w pracy udzielono odpowiedzi na pytanie, czy wystarczające jest wyrażenie woli dla danego działania lub zaniechania, aby na gruncie prawa pracy można było mówić o naruszeniu bądź poszanowaniu godności pracowniczej. Praca udziela odpowiedzi także na pytanie, czy dopuszczalna jest ocena o nieposzanowaniu godności odpoczynku kierowcy, gdy pracownik mobilny samo stanowiąc o sobie dokonał (w trybie art. 8 ust. 8 rozp. 561/2006 WE i art. 14 w związku z art. 27 ust. 5 u.c.z.p.k.), wyboru realizacji odpoczynku w kabinie noclegowej, zamiast pokoju hotelowego. W odpowiedzi na tak postawione pytanie problemowe udzielono odpowiedzi, iż uwzględniając łącznie wszystkie argumenty oraz aspekty z zakresu: prawoznawstwa, paradygmatu wykładni prawa, teorii prawa, logiki oraz filozofii prawa – co do zasady pracodawca nie posiada obowiązku wypłaty

kierowcy ryczałtów noclegowych za sen zrealizowany w specjalistycznej kabinie noclegowej.

16. CZE. 2016